

10 procent av mjölkorna blir ekologiska – ökat behov av proteinfoder och spannmål

Niels Andresen och Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket

Under 2010 blir mer än 10 procent av samtliga svenska mjölkcor ekologiska och ökningen verkar fortsätta under 2011 enligt uppgifter från mejerierna. Flera duktiga ekologiska växtodlare behövs i Sverige!

All ekologisk mjölk som levereras till mejerierna är KRAV-godkänd i dagsläget. Antal KRAV-godkända ekologiska mjölkcor var 34 000 vid utgången av 2009 och ökade med cirka 5 000 cor under året enligt KRAV:s Marknadsrapport 2010. Totalt har vi 357 000 mjölkcor i Sverige enligt statistik från Svensk Mjölks "Mjölk i siffror 2010". Efter att vi varit i kontakt med de stora mejeriföretagen och rådgivare i landet uppskattar vi att 8 000 cor är på väg att ställas om till ekologisk produktion under 2010 och 6 000 under 2011. Det är viktigt att påpeka att detta är "grova" prognoser, men allt tyder på att mera än 10 procent av mjölkorna är ekologiska vid utgången av 2010.

Tabell 1. Antal ekologiska mjölkcor vid utgången av året

	2008	2009	Prognos 2010	Prognos 2011
Antal ekologiska mjölkcor	29 000	34 000	42 000	48 000
Ökning under året		+ 5 000	+ 8 000	+ 6 000

Uppskattning av proteinfoderbehov i ekologisk mjölkproduktion

En ekologisk mjölkko äter cirka 850 kg proteinfoder om året. Utöver protein från vallfoder och spannmål består det inhemska proteinfodret huvudsakligen av ärt, åkerböna och raps. Det totala proteinfoderbehovet för den uppskattade ekologiska mjölkproduktionen beräknas i tabell 2.

Tabell 2. Behov av proteinfoder till ekologiska mjölkcor

	2009	Prognos 2010	Prognos 2011
Totalt proteinfoderbehov (ton)	29 000	36 000	41 000
Ökning under året (ton)		7 000	5 000

Om vi skulle klara produktionen av ekologiskt proteinfoder i Sverige skulle ett inhemskt koncentrat kunna bestå av två tredjedelar trindsäd och en tredjedel raps. Hur mycket trindsäd och raps som skulle behövas för det svenska odlade koncentratet beräknas i tabell 3.

Tabell 3. Behov av trindsäd och raps till proteinfoder till ekologiska mjölkcor

	Prognos 2010	Prognos 2011
Trindsäd (ton)	24 000	27 000
Raps (ton)	12 000	14 000

I denna beräkning utfodras korna med rapsfrö. Ett bättre alternativ för kornas foderstat skulle vara att använda rapskaka, vilket innebär att oljan pressas ut av rapsen. Detta skulle öka rapsbehovet med ytterligare 30-35 procent.

Uppskattning av spannmålsbehov i ekologisk mjölkproduktion

En ekologisk mjölkko äter cirka 1 200 kg spannmål per år i genomsnitt. Det totala spannmålsbehovet till de ekologiska mjölkorna 2010 och 2011 finns uppskattat i tabell 4.

Tabell 4. Behov av spannmål till ekologiska mjölkkor

	2009	Prognos 2010	Prognos 2011
Totalt spannmålsbehov (ton)	41 000	51 000	58 000
Ökning under året (ton)		10 000	7 000

Hur stor areal krävs 2011 för att klara det ökade behovet?

Om trindsäden, rapsen och spannmålen till de ekologiska korna ska kunna odlas i Sverige behövs en stor areal ekologisk växtodling. Men hur stor? Vi antar att all spannmål, trindsäd och raps odlas i Sverige. Dessutom antar vi att det mesta kommer att odlas i Mellansverige där de flesta ekologiska mjölkgårdar finns i dagsläget. Vi utgår därför ifrån mellansvenska skördenivåer. Spannmålen förväntas fördela sig på 20 procent höstvetete/rågvetete, 50 procent havre och 30 procent vårkorn. Proteingrödorna antas fördela sig på en tredjedel vardera på raps, ärter och åkerbönor. Det beräknade arealbehovet finns i tabell 5.

Tabell 5. KRAV-certifierad areal med spannmål, trindsäd och raps 2009, skördenivåer i olika grödor och arealbehovet till mjölkkor 2010/2011

	Skörd (kg/ha)	KRAV-areal 2009 (ha)	Arealbehov 2010 (ha)	Arealbehov 2011 (ha)
Höstvetete	3 500	12 284	2 910	3 310
Vårkorn	3 000	9 372	5 100	5 800
Havre	3 500	21 367	7 290	8 290
Trindsäd (ärt + åkerböna)	2 500	7 879*	9 600	10 800
Raps	2 000	1 689	6 000	7 000

* En del av denna areal skördas som helsäd

Störst behov av mera proteinfoder

Arealen med spannmål, trindsäd och raps ska även räcka till alla andra djurslag och till direktkonsumtion, exempelvis gryn havre. Prisförhållandet mellan mjölkpris och foderpris påverkar självklart strategivalet i mjölkproduktionen. Höga priser på kraftfoder och låga mjölkpriser leder till mindre efterfrågan av kraftfoder och omvänt.

Enligt beräkningarna kommer det att finnas en ökande efterfrågan efter ekologisk spannmål men någon akut brist hotar inte om vi håller spannmålen inom Sverige. **Däremot finns ett behov av en kraftig ökad areal med ekologisk trindsäd och höstraps.**

Många av de nya ekologiska mjölkproducenterna har endast areal till att producera det nödvändiga grovfodret och en del av spannmålen. De är beroende av import eller att flera svenska växtodlare ställer om till ekologisk odling.